

In memoriam

prof. dr hab. n. med. Walentyna Smoktunowicz-Mazurkiewicz
(1927–2012)

Dnia 12 marca 2012 roku na Cmentarzu Komunalnym Południowym w Warszawie żegnaliśmy prof. dr hab. med. Walentynę Smoktunowicz-Mazurkiewicz – oddanego chorem lekarza dermatologa i wenerologa, utalentowanego dydaktyka i naukowca. W uroczystościach pogrzebowych oprócz rodziny, przyjaciół i współpracowników Pani Profesor zarówno z Instytutu Wenerologii, jak i z warszawskiej Kliniki Dermatologicznej wzięła również udział grupka wiernych pacjentów, którymi prof. Smoktunowicz-Mazurkiewicz opiekowała się podczas swojej wieloletniej pracy lekarskiej.

Profesor Walentyna Smoktunowicz-Mazurkiewicz urodziła się 24 lutego 1927 roku w małej miejscowości Narew w południowej Polsce. W latach 1948–1954 studiowała na Wydziale Lekarskim Uniwersytetu Warszawskiego (później Akademii Medycznej). Dyplom lekarza otrzymała w lutym 1954 roku, a wcześniej, w październiku 1953 roku rozpoczęła pracę w warszawskiej Klinice Dermatologicznej i przez kilkadziesiąt lat była związana z jednostkami Akademii Medycznej w Warszawie: początkowo z Katedrą i Kliniką Dermatologii (1953–1980), a następnie z Instytutem Wenerologii, w którym pełniła funkcje zastępcy dyrektora (1980–1996) i dyrektora (1996–1998) oraz kierownika Zakładu Organizacji Zwalczania Chorób Wenerycznych (1989–1996) i kierownika Kliniki Chorób Wenerycznych (1996–1998).

Stopień naukowy doktora nauk medycznych Walentyna Smoktunowicz-Mazurkiewicz zdobyła w czerwcu 1964 roku na podstawie pracy: „Badania nad etiologią i patogenezą tzw. zespołu Melkerssona-Rosenthala i *cheilitis granulomatosa*”. W 1986 roku uzyskała stopień doktora habilitowanego na podstawie rozprawy: „Obraz kliniczny i histopatologiczny, przebieg oraz wyniki leczenia kłykcin kończystych w świetle spostrzeżeń własnych”. Jako jedna z pierwszych w kraju opublikowała prace na temat AIDS. Jest autorką ponad 100 prac naukowych.

Praca dydaktyczna Pani Profesor nie ograniczała się tylko do prowadzenia zajęć w ramach tzw. *pensum*. Wykładała na różnego rodzaju kursach klinicznych i seminariach. Brała czynny udział w zajęciach kół naukowych studentów na terenie uczelni. Była konsultantem naukowym i współscenarzystką wielu filmów popularnonaukowych i dydaktycznych. Stale uczestniczyła w kształceniu podyplomowym lekarzy jako wykładowca na licznych kursach doskonalących lub atestacyjnych dla specjalistów i specjalizujących się w zakresie dermatologii i wenerologii oraz kursokonferencjach dla specjalistów wojewódzkich i kierowników wojewódzkich przychodni skórno-wenerologicznych organizowanych przez Centrum Medyczne Kształcenia Podyplomowego, Klinikę Dermatologiczną i Instytut Wenerologii. Wygłaszała referaty i prowadziła wykłady na licznych krajowych i międzynarodowych kongresach naukowych.

Przez wiele lat była niezwykle zaangażowana w pracę społeczną jako członek: Rady ds. AIDS przy Ministrze Zdrowia i Opieki Społecznej, Zespołu ds. AIDS Komisji Epidemiologicznej, Rady Sanitarno-Epidemiologicznej przy Głównym Inspektorze Sanitarnym, Rady Programowej „Terapia i Leki”. Brała czynny udział w pracach Polskiego Towarzystwa Naukowego AIDS oraz Rady Programowej „Seksuologii”. Ponadto była wiceprzewodniczącą Warszawskiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Dermatologicznego oraz specjalistą wojewódzkim ds. dermatologii i wenerologii dla województwa ostrołęckiego. Przez wiele lat pełniła funkcję przewodniczącej Rady Pedagogicznej IV roku studentów II Wydziału Lekarskiego Akademii Medycznej w Warszawie.

Profesor Smoktunowicz-Mazurkiewicz została odznaczona Srebrnym Krzyżem Zasługi (1964 rok), Złotym Krzyżem Zasługi (1970 rok), Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski (1979 rok) oraz wielokrotnie była wyróżniana nagrodami rektora za osiągnięcia naukowe i dydaktyczne. Odszedł znakomity nauczyciel akademicki oraz promotor wielu rozpraw doktorskich i habilitacyjnych.

Ze smutkiem żegnamy wychowawczynię wielu pokoleń dermatologów, wspaniałego lekarza i naukowca, który całe życie poświęcił polskiej dermatologii i Akademii Medycznej w Warszawie.

Sławomir Majewski

PAMIĘCI WALI

Czwartego marca 2012 roku odeszła od nas prof. dr hab. n. med. Walentyna Smoktunowicz-Mazurkiewicz, osoba niezwykła, której nie potrafię scharakteryzować i opisać tak, jak to czyni się zazwyczaj, podkreślając uznane ogólnie wartości i zasługi. Walentyna Mazurkiewicz była kobietą wielkiego moralnego formatu. Przeżyła razem z nami rozmaite okresy historyczne, pozostając zawsze sobą, człowiekiem wysoko moralnym i nieugiętym.

Tadeusz Chorzelski ironizował mój stosunek do Walentyny, pokazując śnieżnobiałą chustę jako jej podstawową charakterystykę. Wala była taką jasną, niesplamioną niczym osobą, całkowicie inną od nowoczesnej młodzieży, której marzenia ograniczają się do dóbr materialnych, do wygodnej, wysoko płatnej pracy. Całe nasze życie jest oparte obecnie na wymiernych dobrach materialnych. Mają swoją cenę wyczyny sportowe i wydarzenia artystyczne, wydawnictwa książkowe i filmy klasyfikowane są na podstawie zysku. Nic więc dziwnego, że młodzież (i nie tylko młodzież) uważa pieniądze za główny probierz wartości człowieka. Walentyna należała do nielicznych już niestety wyjątków znikającej starej generacji, dla której leczenie chorych było jedynym celem niezależnie od tego, czy przynosi zysk. Chciałabym, aby Walentyna, jej życie i działalność były znane młodym medykom, bo może to ostatni Mohikanin o takim życiowym nastawieniu.

Walentyna rozpoczęła w 1953 roku pracę w Klinice Dermatologicznej Akademii Medycznej w Warszawie, która następnie przekształciła się w Uniwersytet Medyczny.

Po przejściu wszystkich etapów szkoleń i uzyskaniu stopni naukowych zainteresowała się głównie chorobami przenoszonymi drogą płciową, bo te były najbliżej związane z zagadnieniami społecznymi, które jej najbardziej odpowiadały. Przeprowadzała ciekawe badania dotyczące chorób wenerycznych u narkomanów. W jej dorobku jest wiele prac klinicznych i epidemiologicznych poświęconych chorobom przenoszonym drogą płciową i metodom ich leczenia. Gdy powstał Instytut Wenerologii na terenie Kliniki Dermatologicznej w 1980 roku, rozpoczęła działalność wenerologiczną jako zastępca dyrektora, w 1996 roku została dyrektorem Instytutu Wenerologii, a także kierownikiem Zakładu do Zwalczenia Chorób Wenerycznych. Jako jedna z pierwszych lekarzy w Polsce zajmowała się AIDS, poświęcając wiele prac głównie zagadnieniom epidemiologicznym.

Rozprawa doktorska w 1956 roku dotyczyła badań klinicznych i histopatologicznych rzadkiego zespołu Melkerssona-Rosenthala, a rozprawa habilitacyjna obejmowała kompleksowe badania kliniczne i etiopatologiczne kłykcin kończystych na podstawie w dużej mierze własnych badań i osiągnięć całego zespołu Kliniki Dermatologicznej. Ta praca, wykonana z dużą starannością, podobnie jak wszystkie prace Walentyny, ma duże znaczenie praktyczne, gdyż przyczyniła się do poznania różnorodnych klinicznie zmian wywoływanych przez wirusy brodawczaka oraz do wykazania własności onkogennej części wirusów typu β . Na podstawie tej rozprawy w 1986 roku uzyskała tytuł doktora habilitowanego medycyny, a następnie tytuł profesorski.

Jako dydaktyk nie ograniczała się jedynie do nauczania studentów, ale wykonywała wiele funkcji społecznych w zakresie zwalczania chorób przenoszonych drogą płciową, brała udział w światowych kongresach w Sztokholmie, Montrealu i San Francisco poświęconych AIDS. Czynnie uczestniczyła w Europejskim Forum Zapobiegania Narkomanii i innych organizacjach naukowych o charakterze społecznym, przedstawiając swoje badania w formie posterów lub referatów.

Bardzo pracowite życie przerwała ciężka choroba nowotworowa, która powodowała ogromne cierpienia, tak więc śmierć była dla Niej w pewnym sensie wybawieniem. Mąż Walentyny, także profesor i działacz naukowy, był człowiekiem o równie wysokim poziomie moralnym jak Walentyna, a trzeba życzyć, aby cechy te odziedziczył jej syn Andrzej i dalsze potomstwo, bo tacy ludzie są naszemu krajowi bardzo potrzebni.

Stefania Jabłońska